

«Grammalinga» ein cartas instructivas plurilingas ch'illustraschan entgins temas grammaticals en ils tschun lungatgs tudestg, engles, franzos, talian e romontsch (sursilvan). La visibilitad da tschels lungatgs respectivs promova habilitads d'identificar regularitads linguisticas, dedesta igl interess per lungatgs ed activescha la savida existenta davart lungatgs. Cun il focus sin grammatica scuvieran ins buca mo famiglias linguisticas e lur puncts communabels a moda inductiva, mobein vegn era l'egliada perscrutonda per lungatgs trenada e taluisa vegn era la memorisaziun dalla grammatica facilitada. Ils elements haptic e visual dallas cartas pretendan dils scolars e dallas scolaras da scuvierer ils fenomens grammaticals activamein tgei che contribuescha al diever dils differents canals sensorics durant l'instrucziun.

Accumpignadas e cumplettadas vegnan las cartas instructivas da Grammalinga cun exerchezis supplementars e posters che visualiseschan las reglas grammaticals per tut ils lungatgs en fuorma d'ina resumaziun. Aschia san la cunscienza linguistica e las atgnadads grammaticals dils differents lungatgs vegnir francadas e stabilisadas durablamein durant l'instrucziun.

Per che las personas d'instrucziun possien colligiar quei cun ils mieds d'instrucziuns usitai, ei ina survesta vegnida da quels mieds elavurada che indichescha ils capetels corrispundents. Cun taccaders san quels capetels vegnir marcai ellas ediziuns personalas dallas personas d'instrucziun.

REMARCAS GENERALAS

Connex cul plan d'instrucziun

Plan d'instrucziun 21

> <https://sg.lehrplan.ch/index.php?code=bj1j0&la=yes>

Las cartas instructivas ed ils exerchezis supplementars sedrezzan tenor las finamiras e directivas dil plan d'instrucziun 21. Connexs spezialmeim ferm ein marcai en gries.

S. 6 «Impurtanza e finamiras – Linguas en la societad»

- situaziun culturala e linguistica multifara
- lungatgs nazionals ed engles

S. 8 «Infurmaziuns didacticass – Sinergias en connex cun l'acquisiziun da la lingua tranter ils roms da lingua»

- didactica da plurilinguitad
- transfer da savida e strategias denter differents lungatgs

S. 9 «Chaussas transversalas ed infurmaziuns davart il 1. ciclus»

- remarcas davart 1. ciclus

S. 10 Tudestg

- colligiaziun da competenzas egl agir linguistic
- udir e tschintschar
- leger e scriver
- reflexiun davart lungatg e svilup da savida linguistica

S. 11 Linguas estras

- capavladads communicativas
- cunscienza per lungatgs e culturas

S. 13 Infurmaziuns complementaras per la 3. lingua estra

- talian, franzos ni romontsch sco roms electivs u facultativs
- cuntinuar cun la didactica da plurilinguitad

R.5.A.1 – Las scolaras ed ils scolars san perscrutar e cumparegliar linguas. Per quel intent san els rimnar, ordinar e cumparegliar material linguistic. Ils scolars san formular supposiziuns davart quest material e las verifitgar.

R.5.C.1 – Ils scolars e las scolaras san intercurir structurass linguisticas en plects e frasas.

LE2GR.E.5.A.2 – Las scolaras ed ils scolars san drizzar lur atenziun sin fenomens linguistic.

LE2GR.E.5.D.1 – Las scolaras ed ils scolars san percepir structurass grammaticals en texts e profitar da quellass per chapir sco er applitgar quellass cur ch'els discurrin e scrivan.

Tedlar, leger e tschintschar lungatgs jasters

Las scolaras ed ils scolars ein habels dad applicar strategias e da reflectar ellas. Per quei drovan ei era strategias acquiridas en auters lungatgs.

Exercezis

Tuts ils fecls da lavur secumponan ord ils suandonts elements:

- (En-)conuscher lungatgs:** Quels exerchezis duein promover la cunscienza per lungatgs cun schar brattar tgei ch'ils scolars e las scolaras san gia e schar scuvierer puncts communabels e differents. Plinavon vegnan els gia avischinai al tema grammatical a moda inductiva. Sco damonda introductiva gida, tut tenor nivel da scola e da cumpetenza, ina damonda basala sco: «Cons lungatgs ein sin la carta? En tgei successiun stattan ils lungatgs? Daco stattan gest quels lungatgs silla carta?» etc.
- Cumparegliar lungatgs:** Cheu vegn il tema grammatical introducius explicitamein e per l'emprema ga cumparegliaus els differents lungatgs.
- Udir lungatgs:** En quels exerchezis vegnan ils scolars cunzun en contact cun tut ils tschun lungatgs silla carta. El medem mument vegnan els sensibilisai per il tema grammatical. Las registraziuns d'audio porschan ina buna caschun per exerchezis da tschintschar (suenter). Duman-dei ils scolars e las scolaras da repeter las construcziuns dallas registraziuns per sviluppar l'udida ed il sentiment per ils lungatgs. Previu ch'ei seigi avunda temps e motivaziun avon maun, san era lungatgs d'origin dils scolars vegnir implementai.
- Capir lungatgs:** La regla grammaticala stuess uss vegnir capida e nudada a scret. Ins sa cheu era metter in focus sin ils lungatgs che vegnan instrui per sesezs. Cunzun per scolars e scolaras pli giuvens vala: las reglas duein vegnir capidas e descrettas en agens plaid. La terminologia correcta ei cheu buca fetg relevanta, igl ei buca necessari d'introducir terminologia nova per ils scolars e las scolaras.
- Giugar cun lungatgs:** Per finir san ils scolars e las scolaras trenar la grammatica ch'els han uss empriu cun in giug communicativ. Ils giugs san ins concepir tut tenor conta peisa ins vul metter sin la plurilinguitad.

Differenziaziun

- Tut tenor il nivel da classa e da cumpetenza sa il scolast/la scolasta accompagnar pli u meins intensiv ils exerchezis dad 1, 2 e 4 ed els san vegnir rimnai el plenum ni nudai en gruppas.
- Per ils exerchezis davart il formular reglas grammaticalas (cf. tabella sut) pudess in text da largias esser pli adattau, tut tenor nivel e classa. Quel sa vegnir elavuraus persuls, en dus, en gruppas ni el plenum. Ellas sligiazions anflan ins mintgamai texts da largias pusseivels nua che las largias pusseivlas ein marcadadas gries.
- Tier mintga exerchezi vegn fatg ina proposta davart fuorma da lavur e d'exerchezis cun ils pictograms suandonts. Quei sa e duei denton vegnir adattau alla classa tenor il manegiar dalla persuna d'instrucziun.

Fuorma da lavur:

lavor singula

lavor en dus

lavor en gruppas

Fuorma d'exerchezis:

marcar

tschintchar

nudar

tedlar

giugar

leger

Propostas ulteriuras online

321-Sprachen lernen mit dem Schweizer Fernsehen:
<https://321via.ch/>; <https://321-partez.ch/>; <https://321-los.ch/>

L'italiano in classe:
<https://www.italianosubito.ch/>

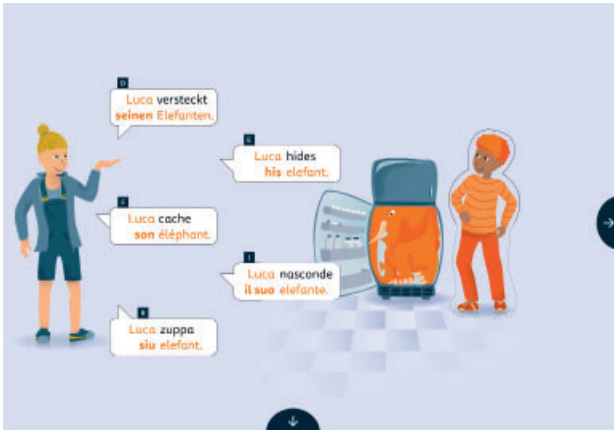
Babulins – Lia Rumantscha
<https://apps.apple.com/ch/app/babulins-lia-rumantscha/id1290804547>

<http://rambatrix.ch/>
<http://chapeschas.ch/>

Tabella: «Reglas grammaticalas»

Fegl da lavur	Exercezi nr.
Pronoms possessivs	6
Negaziun	5
Syntaxa	7
Diembers	10
«cun» e «senza»	8
Adjectivs	9

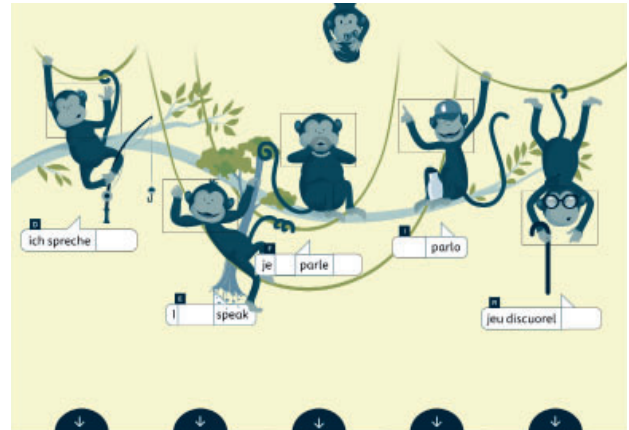
REMARCAS SPECIFICAS TENOR TEMA

Carta davart pronoms possessivs

Il quiz da pronoms alla fin dils exerchezis supplementars sa era vegnir fatg a moda plurilingua.

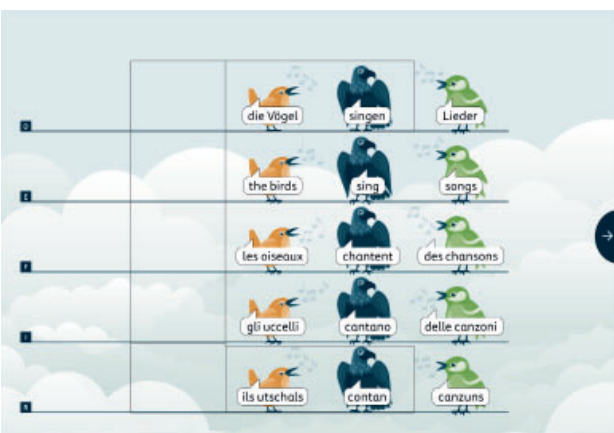
Era pusseivel, sche era in tec pli impegnativ, ein cuortas reportaschas davart conscolars e conscolaras ni parents (preparai a scret u a bucca), che relatan davart objects/possess impurtonts da quellas personas (p. ex. da magliar preferiu, animal preferiu, canzun preferida, marca d'auto, fargliuns, amitgs, ...).

Carta davart negaziun

La tscherna dils lungatgs per il davos exerchezis supplementar «stars» sa era vegnir limitada ni igl entir exerchezis vegnir fatgs mo en in lungatg.

In'otra pussevividad da trenar la negaziun en differents lungatgs eis ei da formular communablamein reglas da classa divertentas (reglas da scola ni semeglient):
 En quella classa...
 ... scrivin nus buca sillas preits.
 ... schischin nus buca sut las meisas.
 etc.

Carta davart sintaxa

La historia dil polischet ei presenta en pli u meins mintga lungatg nazional europeic e sa vegnir anflada en biars differents lungatgs egl internet (per part levamein midau).

Vinavon vegn il polischet descrets en biars lungatgs sco «retg dils utschals», sco p. ex. per polac, franzos, talian, hollandes, denton era japanes.

Scolars e scolaras san far retschercas davart il num dil polischet e l'etimologia e la historia en lur lungatgs d'origin ni els lungatgs da scola ed aschia inscuntrar e tractar aunc dapli texts autentics.

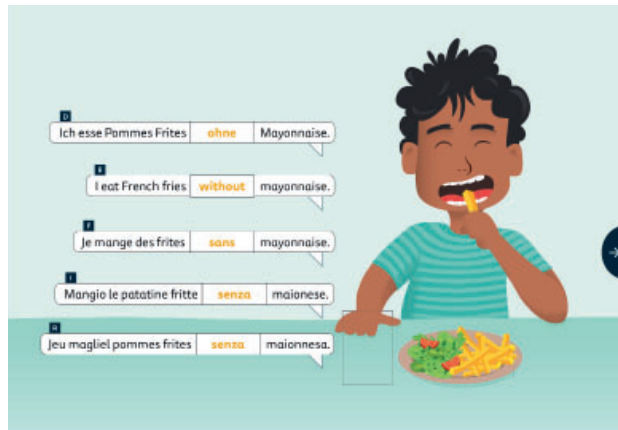
REMARCAS SPECIFICA TENOR TEMA

Carta davart diembers

Tier il giug alla fin sa il focus vegnir mess sin ils lungatgs jasters instrui, denton era generalmein sin plurilinguitad: aschia san ins animar ils scolars e las scolaras da duvrar tons lungatgs d'origin e lungatgs da scola sco pusseivel.

Per quei tema ein era giugs enonuschents adattai sco lotto ni giugs da quadrels. P. ex. san ils scolars e las scolaras giugar cun dus quadrels e far diembers cun in quadrel per ils dieschs ed in per ils ins. Quei giug sa vegnir giugau cumpetitivamein (tgi che ha la summa pli aulta suenter treis, quater, tschun... ga gudogna) ni collaborativamein (il team che sa dir ils pli biars diembers da 10 emprovas endretg gudogna).

Carta davart cun e senza

Ulteriurs exerchezis per ils affons pudessen esser:

- Leger ni concepir in menu per in'ustria: hamburgers (cun/senza tschaguolas, cucumeras, caschiel...), kebab (cun/senza tomatas, tschaguolas, sosa picanta, salata, falafel...), pizza (cun/senza bulius, schambun, caschiel, ulivas...), bubrondas cauldas (cun/senza zucher, latg, coffein...), spisas tradiziunalas sco «maluns» (cun/senza buglia da meila, caschiel...) etc. talas formulaziuns ein fetg utilas per trenar igl artechel partitiv. In exempel d'in menu savesen ins p. ex. anflar egl internet.
- Giugar «ustria»
P. ex. «Bien di, tgei astgel jeu purtar a Vos?» «Jeu havess bugen in caffè». «Fetg bugen, vuleis il caffè cun ni senza zucher?» «Bugen cun zucher. Ed jeu beibel il caffè era cun latg».

Carta davart adjectivs

La construcziun franzosa silla carta ed en las construcziuns d'exempel ei correcta, correspunda denton buca alla formulaziun la pli derasada («Je suis le monstre le plus grand du monde!»). Cun la formulaziun tschernida duei denton vegnir facilitau da cumparegliar la gradaziun els differents lungatgs.

Exercezi 12 dils exerchezis supplementars ei plitost per scolars e scolaras pli vegl(a)s, exerchezis 13 (designar objects ellas proporziuns correctas) plitost per scolars e scolaras pli giuvens/giuvnas.

Bien per quei tema ein era quartets, optimalamein cun tematicas che survargan buc il vocabulari basal dils affons (evtl. object da mintgadi, da magliar, sport, animals). L'idea sa era vegnir applicada cun auter material sco per exempel memorys e maletgs d'animals ord mieds d'instrucziun.

In'ulteriura idea ei l'elavuraziun comunabla d'ina survesta dalla classa: Tgei ein ils talents da mintga affon? P. ex. «Lisa ei pli sperta en far quens che tut tschels en classa» ni «Luca teidla tier il meglier en classa». Ina tala survesta savessen ins far en gruppas ni el plenum, en scret ni a moda creativa (cun commentari a bucca).